

Centrum voľného času - Regionálne centrum mládeže v Košiciach je školské zariadenie, rozpočtová organizácia zriadená Košickým samosprávnym krajom. Poslaním Centra je profesionálna podpora práce s mládežou v košickom kraji. Pri naplňaní poslania nášho Centra používame metódy neformálneho vzdelávania. Vytvárame pre mladých ľudí možnosti na zvyšovanie ich kompetencií, získavanie informácií, nových zručností prostredníctvom akreditovaných školení, seminárov, workshopov, konferencií, výstav a besied. Oslovujeme mladých ľudí s témou participácie, občianstva, ľudských práv, dobrovoľníctva a medzinárodnej mobility. Sme aktívni aj vo vyhľadávaní a práci s talentovanými mladými ľuďmi v oblastiach vizuálneho umenia, vedy a techniky. Organizujeme dlhodobé športové súťaže, krajské kolá predmetových olympiád a postupových súťaží MŠ SR. Spolupracujeme s významnými akademickými a vedeckými organizáciami. Centrum je členom medzinárodnej siete mládežníckych centier ENYC čo vytvára dobré podmienky pre rozvoj rôznych foriem spolupráce so zahraničnými partnermi.

Kontakt: CVČ-RCM, Strojárska 3, 040 01 Košice

Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti

Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti (NCP VaT) bolo zriadené 15. júna 2007 ako nový útvar **Centra vedecko-technických informácií SR (CVTI SR)**. Jeho poslaním je predovšetkým popularizovať vedu a techniku na celoslovenskej úrovni i smerom k zahraničiu, zvyšovať prestíž a celospoločenské uznanie vedeckých a technických pracovníkov ako hlavných tvorcov ekonomickej prosperity krajiny, objasňovať ciele a výsledky výskumu a vývoja s dôrazom na slovenskú scénu, podporovať dialóg vedcov a širokej verejnosti, ako aj zvyšovať záujem mladých ľudí o vedu a vedeckú kariéru.

NCP VaT spolupracuje s Ministerstvom školstva SR pri organizovaní podujatí v rámci **Týždňa vedy a techniky na Slovensku**, zabezpečuje prevádzku Centrálného informačného portálu pre výskum, vývoj a inovácie, vydáva elektronické noviny **Vedecký kaleidoskop**.

V priebehu krátkeho času sa podarilo NCP VaT uviesť do života niekoľko zaujímavých aktivít. S pozitívnou odozvou verejnosti sa stretla nielen **Vedecká cukráreň**, ale aj **VEDA V CENTRE** – cyklus stretnutí odbornej i laickej verejnosti s osobnosťami vedy pri káve.

Projekt **Vedecká cukráreň** organizuje NCP VaT v spolupráci s o. z. **Mladí vedci Slovenska**.

Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, CVTI SR

Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava
Tel./fax: +421 2 69 253 129
E-mail: ncpvat@cvtisr.sk
Web: www.vedatechnika.sk
www.cvtisr.sk

KOŠICKÁ VEDECKÁ CUKRÁREŇ

Host'om vedeckej cukrárne
dňa 24. februára 2012 bude
doc. RNDr. **Eubomír Panigaj, CSc.**

ENTOMOLÓGIA ZNÁMA I NEZNÁMA

Pozývame žiakov stredných škôl
do vedeckej cukrárne dňa
24. februára 2012 o 10.30 hod.
Miesto konania: CVČ—RCM

Čo je vedecká cukráreň (Junior Café Scientifique)?

Vedecká cukráreň je to isté, ako je vedecká kaviareň (Café Scientifique), ktorá je určená dospelým záujemcom o neformálne debaty o vede a technike. Rozdiel je len v tom, že

do vedeckej cukrárne chceme pozývať predovšetkým mladých ľudí - žiakov základných a stredných škôl. Vedecká cukráreň vytvára jedinečnú príležitosť pre žiakov stretnúť popredných slovenských alebo zahraničných vedcov v neformálnom, uvoľnenom a priateľskom prostredí „vedeckej cukrárne“ a spoločne diskutovať a vysvetľovať si aktuálne témy a podnetné otázky vo vede a technike.

Vedecké cukrárne podobne ako vedecké kaviarne (sú to večerné stretnutia vedcov a verejnosti v kaviarňach, v divadlách- teda v priestoroch mimo akademickej pôdy) sa realizujú v prístupnejšej podobe, ako sú vedecké prednášky. Vedecká cukráreň zábavnou a priateľskou formou zapája žiakov do vedeckej diskusie. Vedecké cukrárne sú prístupné žiakom vo veku od 12 do 18 rokov a ich pedagógom.

Formát vedeckej cukrárne je veľmi jednoduchý. Pozvaní vedci prednesú 20 až 30 - minútovú prednášku o danej téme s cieľom zaujať účastníkov danou problematikou. Potom je vytvorený dostatočný časový priestor na debatu. Témy vedeckých cukrární sú vyberané podľa aktuálnosti - génové manipulácie, biotechnológie, globálne otepľovanie, astronómia, robotika, umelá inteligencia, rozvoj informačných technológií, nanotechnológie a pod.

Na spríjemnenie atmosféry vedeckej cukrárne a vytvorenie neformálneho prostredia sa počas debaty podáva čaj, minerálka, a koláčiky. Trvanie jedného stretnutia nie je dlhšie ako 90 až 120 minút.

Vedecké cukrárne sú spoločným projektom **Národného centra pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti CVTI SR a o. z. Mladí vedci Slovenska**. Organizátorom vedeckých cukrární v Košickom kraji je **Centrum voľného času-RCM Strojárska 3 v Košiciach**. Tieto organizácie garantujú vysokú kvalitu organizačnej a odbornej úrovne vedeckých cukrární. V súčasnosti sa v SR realizujú vedecké cukrárne v Bratislave a v Košiciach.

Centrum voľného času — RCM
Strojárska 3, 040 01 Košice
tel: 0556223820, 055488801

Koho sme pozvali do vedeckej cukrárne dňa 24. februára 2012 ?

doc. RNDr. Lubomír Panigaj, CSc.

Lubomír Panigaj pôsobí ako docent zoológie na Katedre zoológie Ústavu biologických a ekologických vied PF UPJŠ v Košiciach. Pred nástupom na UPJŠ pracoval v Šarišskom múzeu v Bardejove. Profesne sa venuje entomológii, hlavne radu Lepidoptera, študuje spoločenstvá vysokohorských motýľov, variabilitu a fylogénu rodu *Erebia*, zaoberá sa faunistikou, ekológiou a ochranou motýľov. Pôsobí ako predseda Krajskej komisie pre Biologickú olympiádu. Voľný čas trávi rekreačným športom, turistikou, fotografovaním, obľubuje cestopisnú a humoristickú literatúru.

ENTOMOLÓGIA ZNÁMA I NEZNÁMA

Sú všade. V lesoch, na lúkach, vo vode, pod zemou, vo vysokých horách, akurát morskej vode sa vyhýbajú. Sprevádzajú nás v obydlíach, niekedy trápia, inokedy pomáhajú, priživujú sa na plodoch našej práce, ale konzumujeme ich aj my. Sú krásne, ale aj odporne. Skrátka, jeho veličenstvo hmyz. Rozšírený je po celej zemeguli. Kým v druhohorách Zem ovládli plazy dnes môžeme s troškou nadsadenia povedať, že vládcom na Zemi nie je ani tak človek, ako hmyz. Veď poznáme temer milión rôznych druhov a každoročne sú hlavne z tropických oblastí popisované stovky nových druhov. Vynikajúce adaptačné mechanizmy, zvyčajne dva páry funkčných krídel, odolná kutikula, kryptické, ale naopak výstražné sfarbenie, schopnosť variabilne využívať potravné zdroje, vysoká množivosť, krátky reprodukčný cyklus, to sú vlastnosti, ktoré im zaručujú evolučný úspech. Takýchto susedov preto treba rešpektovať. A hlavne – dobre poznať! Stovky entomológov po celom svete, profesionálnych i amatérskych, študujú ich morfológiu, anatómiu, fyziológiu, hormonálne mechanizmy, správanie, spôsoby rozmnožovania a vývinu, genetickú výstavbu. To všetko je dôležité pre pochopenie života hmyzu a uľahčenie koexistencie s ním.

Z pohľadu človeka mnohé druhy radíme ku škodcom zásob, materiálov, polí a lesov, ba i zdravia. Komáre prenášajú mnohé patogénne organizmy, ovady citeľne bodajú, muchy otravujú, mole poškodzujú odevy, a tak by sme mohli vyrátavať stovky druhov. Našťastie, na druhej strane je veľa druhov, ktoré nám pomáhajú alebo z nich máme osoh – opeľovače, predátory škodcov. Mnohé využívame ako indikátory kvality životného a prírodného prostredia. Látky izolované z tiel hmyzu sú účinné pri liečbe závažných ochorení, podobné viaceré produkty jedových žliaz. Pri črtajúcej sa potravinovej kríze sa hmyz javí ako perspektívny zdroj bielkovín vo výžive ľudí, čo síce mnohým nie je príjemné, ale bude to nevyhnutné.